

Posudek na diplomovou práci *Mgr. Lenky Slavíkové*

Subjektivní rychlost plynutí času

Objektivní a subjektivní plynutí času není synchronizované. Čas, který je hodinkami odpočítáván ve stále stejném tempu, se někdy pocitově vleče a jindy utíká překvapivě rychle. Na čem vlastně subjektivní vjem plynutí času závisí? A je vůbec pravda, že ve vyšším věku utíká čas subjektivně rychleji než v mládí? Otázky, se kterými se setkávají už malé děti, jsou (dokonce už malým dětem) srozumitelné. To však neznamená, že jsou snadné na zodpovězení. O tom svědčí relativně malý počet teorií a studií, které se snaží k tak zásadní tématice vyjádřit, kontrastující s přitažlivostí tohoto tématu pro filozofy i spisovatele.

Autorka v teoretické části vývoj výzkumu času rekapituluje. Připomíná, že kognitivní psychologie, která je jedním z hlavních myšlenkových i metodologických proudů výzkumu času, disponuje různými kognitivními modely, které se snaží čas vysvětlit a výzkumně podchytit. Při sumarizaci výzkumů souvisejících s tématem akcelerace času upozorňuje na to, že je akcelerace zkoumána spíše u krátkých časových intervalů než u dlouhých (tj. delších než hodinových) časových úseků. Hlavní závěry výzkumů jsou adekvátně referovány a zároveň je upozorněno na obtíž převádění poznatků týkajících se krátkých časových úseků na úseky dlouhé. Překvapivé pro mne bylo, že autorka dohledala pouze dva výzkumy, které se věnují akceleraci času z hlediska dlouhodobé perspektivy. Z toho je patrná nejen metodologická obtížnost podobného zkoumání, ale i přínosnost autorkou navrženého a realizovaného empirického výzkumu.

Za jeden z přínosů práce lze nesporně považovat fakt, že kromě Zimbardova dotazníku časové perspektivy vytvořila autorka, v návaznosti na své předchozí studentské práce, vlastní dotazník – Inventář subjektivní rychlosti času. Přes náležitou psychometrickou analýzu, která kromě jiného dokládá konzistenci tohoto dotazníku, sama možnosti jeho interpretace zpochybňuje s odkazem na fakt, že tento dotazník není validizován. Samotným zařazením dotazníku jako výzkumného nástroje autorka na druhou stranu vyjadřuje přesvědčení o jeho hodnotě jako nástroje umožňujícího měřit vztah k času. Přinejmenším na úrovni položek můžeme hovořit o zjevné validitě. V tomto bodě by si možná dlouhodobě vyvíjený nástroj

zasloužil sebevědomější prezentaci a důslednější obhajobu jeho použití, která zvažuje různé možné další cesty a alternativní přístupy k validizaci.

Statistická analýza dat je provedena adekvátně a stejně tak je náležitě interpretována. Autorka nenalézá vazbu mezi věkem a subjektivním plynutím času. Oproti výchozím předpokladům bylo překvapením, že adolescentům ubíhá čas nejrychleji. Takový (překvapivý) nález by se měl ještě prověřit (cross validizovat) dalším výzkumem. V diskusi zvažuje výsledky v širším kontextu výzkumů vnímání času. Zde bych naopak doporučil menší jednoznačnost tvrzení, že se výzkumem podařilo zamítnout teorie časové akcelerace. Mezi nepotvrzením a zamítnutím je přeci jen rozdíl. Práci mírně ubírají občasné nepřesnosti a překlepy (Crombachův a Crompachův koeficient a podobně). Celkově je teoretická i empirická část kvalitně zpracována, a to z hlediska obsahu i formy. Práce odpovídá požadavkům kladeným na úspěšné diplomové práce a navrhuji její hodnocení známkou výborně.

Radvan Bahbouh

Katedra psychologie FF UK

Posudek na diplomovou práci *Mgr. Lenky Slavíkové*

Subjektivní rychlost plynutí času

Objektivní a subjektivní plynutí času není synchronizované. Čas, který je hodinkami odpočítáván ve stále stejném tempu, se někdy pocitově vleče a jindy utíká překvapivě rychle. Na čem vlastně subjektivní vjem plynutí času závisí? A je vůbec pravda, že ve vyšším věku utíká čas subjektivně rychleji než v mládí? Otázky, se kterými se setkávají už malé děti, jsou (dokonce už malým dětem) srozumitelné. To však neznamená, že jsou snadné na zodpovězení. O tom svědčí relativně malý počet teorií a studií, které se snaží k tak zásadní tématice vyjádřit, kontrastující s přitažlivostí tohoto tématu pro filozofy i spisovatele.

Autorka v teoretické části vývoj výzkumu času rekapituluje. Připomíná, že kognitivní psychologie, která je jedním z hlavních myšlenkových i metodologických proudů výzkumu času, disponuje různými kognitivními modely, které se snaží čas vysvětlit a výzkumně podchytit. Při sumarizaci výzkumů souvisejících s tématem akcelerace času upozorňuje na to, že je akcelerace zkoumána spíše u krátkých časových intervalů než u dlouhých (tj. delších než hodinových) časových úseků. Hlavní závěry výzkumů jsou adekvátně referovány a zároveň je upozorněno na obtíž převádění poznatků týkajících se krátkých časových úseků na úseky dlouhé. Překvapivé pro mne bylo, že autorka dohledala pouze dva výzkumy, které se věnují akceleraci času z hlediska dlouhodobé perspektivy. Z toho je patrná nejen metodologická obtížnost podobného zkoumání, ale i přínosnost autorkou navrženého a realizovaného empirického výzkumu.

Za jeden z přínosů práce lze nesporně považovat fakt, že kromě Zimbardova dotazníku časové perspektivy vytvořila autorka, v návaznosti na své předchozí studentské práce, vlastní dotazník – Inventář subjektivní rychlosti času. Přes náležitou psychometrickou analýzu, která kromě jiného dokládá konzistenci tohoto dotazníku, sama možnosti jeho interpretace zpochybňuje s odkazem na fakt, že tento dotazník není validizován. Samotným zařazením dotazníku jako výzkumného nástroje autorka na druhou stranu vyjadřuje přesvědčení o jeho hodnotě jako nástroje umožňujícího měřit vztah k času. Přinejmenším na úrovni položek můžeme hovořit o zjevné validitě. V tomto bodě by si možná dlouhodobě vyvíjený nástroj

zasloužil sebevědomější prezentaci a důslednější obhajobu jeho použití, která zvažuje různé možné další cesty a alternativní přístupy k validizaci.

Statistická analýza dat je provedena adekvátně a stejně tak je náležitě interpretována. Autorka nenalézá vazbu mezi věkem a subjektivním plynutím času. Oproti výchozím předpokladům bylo překvapením, že adolescentům ubíhá čas nejrychleji. Takový (překvapivý) nález by se měl ještě prověřit (cross validizovat) dalším výzkumem. V diskusi zvažuje výsledky v širším kontextu výzkumů vnímání času. Zde bych naopak doporučil menší jednoznačnost tvrzení, že se výzkumem podařilo zamítnout teorie časové akcelerace. Mezi nepotvrzením a zamítnutím je přeci jen rozdíl. Práci mírně ubírají občasné nepřesnosti a překlepy (Crombachův a Crompachův koeficient a podobně). Celkově je teoretická i empirická část kvalitně zpracována, a to z hlediska obsahu i formy. Práce odpovídá požadavkům kladeným na úspěšné diplomové práce a navrhuji její hodnocení známkou výborně.

Radvan Bahbouh

Katedra psychologie FF UK

Posudek na diplomovou práci *Mgr. Lenky Slavíkové*

Subjektivní rychlost plynutí času

Objektivní a subjektivní plynutí času není synchronizované. Čas, který je hodinkami odpočítáván ve stále stejném tempu, se někdy pocitově vleče a jindy utíká překvapivě rychle. Na čem vlastně subjektivní vjem plynutí času závisí? A je vůbec pravda, že ve vyšším věku utíká čas subjektivně rychleji než v mládí? Otázky, se kterými se setkávají už malé děti, jsou (dokonce už malým dětem) srozumitelné. To však neznamená, že jsou snadné na zodpovězení. O tom svědčí relativně malý počet teorií a studií, které se snaží k tak zásadní tématice vyjádřit, kontrastující s přitažlivostí tohoto tématu pro filozofy i spisovatele.

Autorka v teoretické části vývoj výzkumu času rekapituluje. Připomíná, že kognitivní psychologie, která je jedním z hlavních myšlenkových i metodologických proudů výzkumu času, disponuje různými kognitivními modely, které se snaží čas vysvětlit a výzkumně podchytit. Při sumarizaci výzkumů souvisejících s tématem akcelerace času upozorňuje na to, že je akcelerace zkoumána spíše u krátkých časových intervalů než u dlouhých (tj. delších než hodinových) časových úseků. Hlavní závěry výzkumů jsou adekvátně referovány a zároveň je upozorněno na obtíž převádění poznatků týkajících se krátkých časových úseků na úseky dlouhé. Překvapivé pro mne bylo, že autorka dohledala pouze dva výzkumy, které se věnují akceleraci času z hlediska dlouhodobé perspektivy. Z toho je patrná nejen metodologická obtížnost podobného zkoumání, ale i přínosnost autorkou navrženého a realizovaného empirického výzkumu.

Za jeden z přínosů práce lze nesporně považovat fakt, že kromě Zimbardova dotazníku časové perspektivy vytvořila autorka, v návaznosti na své předchozí studentské práce, vlastní dotazník – Inventář subjektivní rychlosti času. Přes náležitou psychometrickou analýzu, která kromě jiného dokládá konzistenci tohoto dotazníku, sama možnosti jeho interpretace zpochybňuje s odkazem na fakt, že tento dotazník není validizován. Samotným zařazením dotazníku jako výzkumného nástroje autorka na druhou stranu vyjadřuje přesvědčení o jeho hodnotě jako nástroje umožňujícího měřit vztah k času. Přinejmenším na úrovni položek můžeme hovořit o zjevné validitě. V tomto bodě by si možná dlouhodobě vyvíjený nástroj

zasloužil sebevědomější prezentaci a důslednější obhajobu jeho použití, která zvažuje různé možné další cesty a alternativní přístupy k validizaci.

Statistická analýza dat je provedena adekvátně a stejně tak je náležitě interpretována. Autorka nenalézá vazbu mezi věkem a subjektivním plynutím času. Oproti výchozím předpokladům bylo překvapením, že adolescentům ubíhá čas nejrychleji. Takový (překvapivý) nález by se měl ještě prověřit (cross validizovat) dalším výzkumem. V diskusi zvažuje výsledky v širším kontextu výzkumů vnímání času. Zde bych naopak doporučil menší jednoznačnost tvrzení, že se výzkumem podařilo zamítnout teorie časové akcelerace. Mezi nepotvrzením a zamítnutím je přeci jen rozdíl. Práci mírně ubírají občasné nepřesnosti a překlepy (Crombachův a Crompachův koeficient a podobně). Celkově je teoretická i empirická část kvalitně zpracována, a to z hlediska obsahu i formy. Práce odpovídá požadavkům kladeným na úspěšné diplomové práce a navrhuji její hodnocení známkou výborně.

Radvan Bahbouh

Katedra psychologie FF UK